

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СУЧАСНИХ НАПРЯМІВ СВІТОВОГО ТЕАТРУ

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Освітня кваліфікація: магістр перформативного мистецтва
(сценічне мистецтво)
Форма здобуття освіти – денна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 08 від «03» вересня 2025 р.

Розробник:

Карпаш Оксана Мирославівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри сценічного мистецтва і хореографії навчально-наукового інституту мистецтв.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 8 від «3» вересня 2025р.

Завідувач кафедри:

Надія КУКУРУЗА

Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія і практика сучасних напрямів світового театру
Рівень вищої освіти	Магістр
Викладач (-і)	Карпаш Оксана Мирославівна
Контактний телефон викладача	+380680504803
E-mail викладача	oksana.karpash@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, семінарські, самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 год., 3 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Очні, групові
Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Теорія і практика сучасних напрямів світового театру» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціалізацією В6.01 Сценічне мистецтво. Концептуальні засади курсу ґрунтуються на міждисциплінарному підході та передбачають комплексне осмислення фестивального руху як важливого чинника функціонування сучасного театрального процесу.</p> <p>Зміст навчальної дисципліни полягає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – в опануванні теоретичних засад дослідження сучасних напрямів світового театру як соціокультурного та мистецького феномена (історичні передумови розвитку театральних практик ХХ–ХХІ століть, типологія та функції сучасних сценічних концепцій, культурні та інституційні контексти); – у вивченні специфіки функціонування національних та міжнародних театральних практик у глобальному культурному просторі (організаційні моделі, програмні стратегії, режисерські концепції, художньо-естетичні орієнтири); – у формуванні здатності до аналізу сучасних театральних практик і сценічних проєктів різних жанрових та формотворчих рішень (драматичний театр, експериментальні та міждисциплінарні форми, перформативні практики, вуличний театр, камерні та альтернативні формати); – у набутті теоретико-аналітичних навичок щодо інтерпретації жанрово-стильових та концептуальних характеристик сучасних театральних постановок; – в осмисленні ролі сучасного театру у процесах художньої комунікації, культурного обміну, професійної взаємодії та інтеграції національних театральних традицій у світовий мистецький контекст; – у розвитку професійної рефлексії та критичного мислення у сфері сучасного театрального процесу. <p>У межах курсу розглядаються історико-культурні передумови становлення сучасних театральних напрямів у світі, їхні інституційні моделі, функціональні характеристики та динаміка розвитку в умовах глобалізації культурного простору. Аналізується роль сучасного театру у процесах художньої комунікації, формуванні нових мистецьких стратегій, міждисциплінарних практик та інтеграції національних театрів у міжнародний культурний дискурс.</p> <p>Методологічна структура дисципліни передбачає формування у здобувачів вищої освіти навичок критичного аналізу мистецьких явищ, здатності до теоретичного узагальнення та інтерпретації культурних процесів. Сучасні театральні практики розглядаються як багатовимірна система, у межах якої художні концепції, культурні інституції та аудиторні стратегії перебувають у постійній взаємодії.</p> <p>Дисципліна спрямована на розвиток професійної рефлексії майбутніх фахівців у галузі сценічного мистецтва, поглиблення розуміння закономірностей сучасного театрального процесу та усвідомлення ролі митця як суб'єкта культурно-творчих практик.</p>	
Мета і цілі курсу	

Мета викладання дисципліни – комплексне висвітлення закономірностей розвитку сучасних напрямів світового театру як багатовимірного соціокультурного та мистецького явища, а також формування системи теоретичних знань про їхню структуру, художньо-естетичні концепції, функціонування та роль у сучасному театральному процесі.

Завдання навчальної дисципліни:

- відтворити основні етапи становлення та еволюції сучасних театральних напрямів у глобальному та національному культурному контексті;
- визначити типологічні та концептуальні характеристики сучасних театральних практик, з урахуванням жанрово-стильових, художньо-естетичних та організаційних параметрів;
- розкрити специфіку функціонування національних та міжнародних театральних практик у системі сучасного театального процесу та культурної комунікації;
- проаналізувати роль сучасних театральних напрямів у формуванні нових мистецьких стратегій, режисерських концепцій, експериментальних та міждисциплінарних практик;
- висвітлити значення сучасних театральних практик як платформ професійної взаємодії, культурного обміну та інтеграції національних театрів у світовий мистецький простір;
- сформувати навички критичного аналізу сценічних проєктів, жанрово-стильових рішень та художніх концепцій;
- окреслити вплив сучасних театральних практик на розвиток глядацької аудиторії, культурної політики та мистецького середовища;
- сприяти розвитку професійної рефлексії та дослідницького мислення майбутніх фахівців у галузі сценічного мистецтва.

Як вагомий складник мистецької освіти, дисципліна «Теорія і практика сучасних напрямів світового театру» спрямована на формування у студентів цілісного розуміння сучасного театального простору, розвитку художньо-естетичного мислення та здатності до комплексної інтерпретації культурно-мистецьких процесів у широкому гуманітарному контексті.

Місце дисципліни в освітньому процесі визначається як вибіркове, за самостійним вибором здобувача вищої освіти.

Компетентності

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій

ЗК 14. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

К20. Здатність до розуміння та комплексного оцінювання фундаментальних засад культурно-мистецьких процесів.

К24. Здатність брати участь у громадських дискусіях, пов'язаних з питаннями історії сценічного мистецтва, його актуального стану та тенденцій його розвитку.

К26. Здатність до спілкування в діалоговому режимі з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю в галузі сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій в т.ч. і на міжнародному рівні.

Програмні результати навчання

ПР01. Володіти культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу і синтезу в професійній діяльності.

ПР04. Вміти вільно вести іноземними мовами бесіду-діалог за фахом; перекладати фахові тексти без словника.

ПР05. Вміти здійснювати пошук інформації в мережі Інтернет, вільно застосовувати

можливості інформаційних технологій у професійній діяльності.

ПР10. Вміти застосовувати й удосконалювати навички міжособистісної взаємодії.

ПР17. Знати історію відповідної галузі світового й українського сценічного мистецтва, особливості організації сценічної справи у межах різних історичних (культурних) епох.

ПР18. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрями) у розвитку музики, літератури, образотворчого мистецтва, кіно; історичні та сучасні факти про життя і творчість видатних особистостей у сфері мистецтва.

ПР19. Вміти оцінювати досягнення художньої культури в історичному контексті, здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва.

ПР20. Вміти орієнтуватися у напрямках та концепціях сучасного художнього життя, у розвитку сценічного мистецтва, осмислювати тенденції сучасних культурно-мистецьких процесів.

ПР25. Брати участь у розробці й реалізації просвітницьких проєктів, спрямованих на популяризацію історичних досягнень українського й світового сценічного мистецтва, пропагувати високохудожні витвори сучасного мистецтва.

Результат навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістранти повинні

Знати:

- об'єкт, предмет, структуру дисципліни;
- основні концепції сучасного театру;
- етапи становлення і формування авангардних течій театрального мистецтва;
- особливості різних театральних теорій;
- теорію і мистецьку практику видатних реформаторів театру ХХ ст.;
- основні сучасні школи акторської майстерності;
- методи досліджень сучасного театрального мистецтва;
- методи аналізу драматургічних текстів та сценічного видовища.

Уміти:

- самостійно та вільно орієнтуватися в теоретико-методологічних питаннях науки про театр;
- належно володіти театрознавчою термінологією;
- аналізувати процеси сучасного театрального мистецтва;
- обґрунтовувати власну думку щодо питань сучасного театрального процесу.

Мати навички:

- визначення стилю та напрямку конкретного мистецького явища;
- визначення внеску провідних діячів театрального мистецтва у розвиток театру;
- ґрунтового аналізу драматичного твору;
- критичного аналізу сценічного твору (вистави);
- оцінювати режисерську та акторську творчість.

Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60
	90

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
II	В6 Перформативні мистецтва	V	Вибіркова	
Тематика курсу				
ТЕМА		Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Сам. роб.
Змістовний модуль 1.				
Тема 1. Теоретико-естетичні засади та практики театрального авангарду ХХ століття.		2		
Тема 2. Модернізм у театрі: історико-теоретичний огляд основних течій.		2		5
Тема 3. Еволюція модерністських традицій кінця ХІХ – початку ХХ століття та їх актуалізація в сучасному театрі.		2		
Тема 4. Внесок видатних театральних реформаторів першої чверті ХХ століття у сучасну сценічну практику.		2		5
Тема 5. Модерністські течії першої половини ХХ століття та їхній вплив на сучасну театральну практику.		2		
Змістовний модуль 2.				
Тема 6. Філософсько-естетичні концепції ХХ століття та їхній вплив на розвиток театрального мистецтва.			2	5
Тема 7. Авторські режисерські концепції ХХ століття та їх реалізація у сучасній сценічній практиці.			2	5
Тема 8. Культурологічні та перформативні теорії гри у ХХ столітті та їх вплив на світову сценічну практику.			2	
Змістовний модуль 3.				
Тема 9. Постмодернізм у театрі: концептуальні основи та світові практики.			2	5
Тема 10. Сучасний театрально-фестивальний рух як синтез традицій модернізму, авангарду та постмодернізму.			2	5
Тема 11. Роль символізму та експресіонізму у формуванні театрального авангарду ХХ століття.			2	5
Змістовний модуль 4.				
Тема 12. Театр абсурду як феномен постмодерністської культури.			2	5
Тема 13. Взаємодія театру з іншими видами мистецтва у ХХ–ХХІ століттях.			2	10
Тема 14. Інноваційні сценічні практики та новітні технології у сучасному театрі.			4	10
Всього за курсом:		10	20	60

7. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника і Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.docx.pdf.</p> <p>Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS.</p> <p>Шкала оцінювання: національна та ECTS</p> <p>Оцінка для заліку</p> <p>90 – 100 А відмінно зараховано</p> <p>80 – 89 В добре зараховано</p> <p>70 – 79 С добре зараховано</p> <p>60 – 69 D задовільно зараховано</p> <p>50 – 59 E задовільно зараховано</p> <p>26 – 49 FX незадовільно не зараховано з можливістю повторного складання</p> <p>0-25 F незадовільно не зараховано з обов'язковим повторним курсом</p> <p>Поточний контроль і оцінювання проводиться безпосередньо на семінарських заняттях. Оцінювання курсу здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS.</p> <p>Поточне оцінювання – 70 балів (виконання практичних, тестових завдань);</p> <p>Виконання індивідуального завдання – 30 балів;</p> <p>Семестрова оцінка визначається як середнє арифметичне семінарських і практичних занять.</p>
Лекційні і семінарські заняття	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника і Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.docx.pdf</p> <p>Поточний контроль і оцінювання проводиться безпосередньо на практичних і семінарських заняттях.</p> <p>Оцінювання курсу здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS.</p> <p>Поточне оцінювання – 70 балів (виконання практичних,</p>

	тестових завдань); Виконання індивідуального завдання – 30 балів; Семестрова оцінка визначається як середнє арифметичне семінарських і практичних занять.
Самостійна робота	Теоретичний матеріал, письмові завдання, тестові завдання.
Вимоги до самостійної роботи	Для самостійної роботи студентів пропонуємо опрацювання додаткової літератури з питань курсу, перегляд відеозаписів (інтерв'ю з театральними діячами діаспори, уривки з театралізованих концертів і вистав, майстер-класи і т. ін.).

Політика курсу

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «**Теорія і практика сучасних напрямів світового театру**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності В6 Перформативні мистецтва, спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво. Завдання курсу передбачають підготовку майбутнього фахівця за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво, тому невід'ємно пов'язані з іншими дисциплінами, що передбачені навчальним планом: дисципліни «Акторська майстерність та основи режисури» «Мистецтво художнього слова», «Педагогіка вищої школи», «Теорія і практика сучасних напрямів світового театру», «Методика викладання фахових дисциплін у середній та вищій школі», «Сучасні інформаційні технології», «Менеджмент в соціокультурній діяльності».

Курс «**Теорія і практика сучасних напрямів світового театру**» спрямований на формування у студентів системного розуміння сучасних театральних практик та напрямів у глобальному культурному контексті. Дисципліна передбачає всебічне вивчення історичних передумов розвитку театру ХХ–ХХІ століть, його еволюції, актуальних тенденцій та ролі сучасного театру у формуванні мистецьких стратегій, культурної комунікації та професійної мобільності митців.

Програма курсу охоплює теоретичні та практичні аспекти дослідження сучасних театральних напрямів, аналіз їх типології, художніх концепцій, жанрово-стильових особливостей і соціокультурних функцій. Особлива увага приділяється сучасним національним і міжнародним театральним практикам, їхньому впливу на розвиток сценічного мистецтва, інтеграцію культурних традицій, міждисциплінарним експериментам та формуванню професійних компетенцій митців.

Вивчення дисципліни сприяє розвитку аналітичного мислення, здатності до культурологічного та мистецтвознавчого аналізу, а також формуванню у студентів цілісного бачення сучасних театральних процесів, тенденцій розвитку світового театру та їх взаємодії з аудиторією й культурним середовищем.

Підсумкове оцінювання здійснюється у формі заліку, що визначається результатами поточного контролю під час практичних та семінарських занять, виконанням індивідуальних завдань (рефератів, аналітичних есе), а також застосуванням набутих знань і вмінь. Залік може включати усне опитування або перевірку знань, що відображає ступінь засвоєння студентами навчального матеріалу та практичних компетентностей у сфері сучасного світового театру.

Академічна доброчесність. Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності визначено в таких документах ЗВО: Положенні про запобігання академічному плагіату (нова редакція) у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника [34-05 Положення про запобігання академічному плагіату](#), метою якого є запобігання та виявлення плагіату в наукових, навчальних, науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників, здобувачів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання; розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і

відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування в Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності [34-03 ПОЛОЖЕННЯ про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) в якому зазначаються права та обов'язки комісії, вимоги до її складу та порядок роботи; Кодексу честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція) [Нова редакція Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#), в якому принцип академічної доброчесності сформульовано як один із основних принципів поведінки члена університетської громади та введені у дію Наказом ректора № 529 від 27.09.2022 р. «Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету» Наказом ректора № 530 від 27.09.2022 р. «Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Відвідування занять. Відвідування занять є важливим складником освітнього процесу. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають аудиторні заняття курсу. Пропуски занять здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять та опрацювання теоретичного матеріалу, стосовного тематики курсу – у формі індивідуальних самостійних робіт.

Неформальна освіта. Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>
Рекомендовані платформи: [Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку | Міністерство освіти і науки України](#)

Література

Базова

1. Апчел О. Документальний театр у контексті сучасної художньої культури. Автореф. дис. канд. мист. Харків, 2014.
2. Барба Е. Паперове каное: путівник по театральній антропології. Львів: Літопис, 2001.
3. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. Посіб. – К. : НАКККіМ, 2014. – 143 с.
4. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005.
5. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. Посіб. – К. : НАКККіМ, 2014. – 143 с.
6. Веселовська Г. І. Український театральний авангард. – К. : Фенікс, 2010. – 368 с.
7. Владимірова Н. В. Західноєвропейський театр у динаміці культуротворчого процесу межі ХІХ-ХХ ст. – К. : Щек, 2008. – 295 с.
8. Гринишина М. Синтетичний театр / М. Гринишина ; Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. — Київ : Фенікс, 2019. – 416 с.
9. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перформер. Львів: Літопис, 1999.
10. Енциклопедія постмодернізму / за ред.. Ч. Е. Вінквіста та В. Е. Тейлора; пер. з англ. Київ: Вид-во Соломії Павличко, 2003.
11. Клековкін О. Ю. Mise en scène: Ідеї. Концепції. Напрями / О. Ю. Клековкін; Ін-т проблем сучас. мистец. НАМ України. – Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. – 800 с.
12. Клековкін О. Ю. THEATRICA: АНТИТЕАТР / Ідеї. Винаходи. Форми: Хронолексикон / ПСМ НАМ України. – К.: Арт Економі, 2012.
13. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз). – К. : Факт, 2000. – 160 с.
14. Лачко О. Ю. Перформанс у просторі української театральної сцени / Лачко О. Ю. // Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. [Серія]: Мистецтвознавство : [зб. наук. пр.]. – Харків, 2015. – № 6. – С. 125–128. – Бібліогр.: 13 назв.

15. Лачко О. Ю. Енвайронмент – новаторська театральна практика ХХ століття / Лачко Ольга Юріївна // Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології : матеріали Сьомої Міжнар. наук.-творч. конф., 9 квіт. 2014 р. / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Ін-т мистецтв та дизайну, Каф. режисури. – Київ, 2014. – С. 108–110.
16. Лачко О. Ю. Рецепції постмодернізму в сучасній театральній культурі України. Автореф. дис.. канд.. мист. Харків, 2019.
17. Липківська А. Драма і сцена: шляхи режисерського театру кінця ХХ–початку
18. ХХІ ст. // Науковий вісник КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого, – 2006. – Вип 6. С. 27-44.
19. Оскар Г. Броккет, Франклін Г. Гілді Історія театру. – Львів : Літопис, 2014. – 730 с.
20. Паві П. Словник театру. Львів: Центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 640 с.
21. Стайн Д. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 1. Реалізм і натуралізм. – Львів, 2003.
22. Стайн Д. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 2. Символізм, сюрреалізм і абсурд. – Львів, 2003.
23. Стайн Д. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 3.
24. Експресіонізм та епічний театр. – Львів, 2003.
25. Український театр ХХ століття: Антологія вистав / За заг. ред. М. Гринишиної. – К. : Фенікс, 2012. – 944 с.

Рекомендована

26. Erika Fischer-Lichte The Semiotics of Theater. Translated by Jeremy Gaines and Doris
27. L. Jones. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press, 1992.

Інтернет-джерела

28. Erika Fischer-Lichte The Transformative Power of Performance: A New Aesthetics,
29. Routledge, 2008. Режим доступу: <https://dr2014theatretheory.files.wordpress.com/2015/09/fischer-lichte-c1-c2.pdf>
30. Hans-Thies Lehmann, Postdramatic Theatre, Routledge, 2006. Режим доступу: https://monoskop.org/images/2/2d/Lehmann_Hans-Thies_Postdramatic_Theatre.pdf

Викладач: Карпаш Оксана, доцент